

משמחי לב

פרשת וישב

גיליון 2

עולם הזה, עם זאת הרי הוא בבחינה של "מגורי אביו", לשון מגור מסביב, לשון של יראה ופחד, הוא מחזיק עצמו בפחד ויראת ה', "מגורי אביו", היינו יראה מאביו שבשמים, "בארץ כנען", אפילו הוא נמצא בין רשעים, בחי' של כנען, כדכתי' "כנען בידו מאזני מרמה" (הושע יב, ח), אנשי מרמה ושקר, אך הוא מתחזק ביראת שמים, ואיך?, ע"י שהוא מוסיף תמיד לעשות נחת רוח לאביו שבשמים, וכפי שהפסוק מסיים "אלה תולדות יעקב יוסף", שהצדיק תמיד מוסיף שעשועים ונחת רוח לבורא ית' ע"י מעשיו.

וישב יעקב בארץ מגורי אביו (לו, א).

ופירש"י: "ביקש יעקב לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף". ולכאורה יש להבין, מדוע רק רוגזו של יוסף ולא של בן אחר מבניו? ומבאר הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב, דהנה לכאורה ברכו יצחק אביו גם בברכת עולם הזה, ובצדק רצה ליהנות מזה, וזהו שביקש לישב בשלוה. אלא שידוע כי יצחק באמת נתכוון לברך את עשו, אלא שיעקב עשה תחבולה ובירך אותו, ואמנם העיקר הוא המעשה ולא המחשבה, ובהמעשה הלא בירך את יעקב. ואיתא באור החיים הק', עה"פ (בראשית מט, ג) "ראובן בכורי אתה, כחי וראשית אוני", דמשום דבעת ביאתו חשב שהיא רחל ולא לאה, וע"כ לפי המחשבה הוריד הנשמה הבכורה ליוסף. ולפי זה, לפי שיטת יעקב, המחשבה עיקר ולא המעשה, וע"כ יאמר רש"י "ביקש יעקב לישב בשלוה", מחמת הברכות שהיו שייכות לו רק במעשה, אבל "קפץ עליו רוגזו של יוסף", כי על אשר נתן לו הבכורה, על כרחך סבירא ליה שהמחשבה היא עיקרית, ואם כן, לא יוכל לבקש גם על עולם הזה. אבל עכ"ז הצדק עם יעקב, כי יצחק, כאשר חפץ לברך את עשו, היה משום שעשו הטעה אותו בקיום כיבוד אב וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה אך בפיו, ולא בלבב שלם ובמחשבה, א"כ, אם נסבור שהמחשבה היא עיקרית, גם אז הברכות לא מגיעות לעשו, כי המחשבות שלו לא היו טהורות ולא מגיע לו כלום על אשר עשה.

(גנזי ישראל)

וישב יעקב (לו, א)

ביקש לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף (רש"י) מובא בגמ' (ב"מ פד.) שר' אלעזר בר' שמעון קרא בכל ערב לייסורים "אחי ורעי בואו"... ובבוקר הוציא מתחתיו 60 סדינים ספוגי דם ומוגלה. נדמיין לעצמנו, אדם שמדי שבוע הולך למקום מסוים, שם הוא משלם ממיטב כספו תמורת... כאבים אימים, ועוד בסוף הוא מודה מקרב לב, וכך זה נמשך במשך חודשיים תמימים, כל אחד יאמר שהאיש – "לא נורמלי", כנראה הוא שוטה – שלקה בנפשו. לא ייתכן להסביר תופעה שכזו. ומה לגבי אם האדם בריא בנפשו לחלוטין... איננו מטורף כלל וכלל, ולמעשה המקום הזה שהוא מבלה בו מדי משבוע, זו בכלל – מרפאת שיניים. הוא משלם כסף בעצם לרופא שלו, והכסף שהוא משלם – זה אך ורק לטובתו – שהרי ברור שאם הרופא לא יטפל בשן הכואבת – הוא יסבול כאבים קשים ואימים בעתיד. מפליא לגלות שכשמבינים את המשמעות – הכל נראה אחרת. כל

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען (לו, א)

פירש"י: ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף. ושאל הרה"ק רבי אברהם דוב מאווריטש מדוע באמת לא ניתן ליעקב אביו לישב בשלוה הלא כתוב (תהלים קמה, יט) רצון יראיו יעשה וביאר דברי רש"י על פי מאמר חז"ל (שבת פט:): ראוי היה יעקב אביו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל, אלא שגלגל הקב"ה את הדבר על ידי יוסף, וירד בכבוד גדול למצרים. ולפי זה אפשר לפרש בניחותא, שיעקב ידע שהוא ראוי לירד לגלות מצרים בשלשלאות של ברזל, מחמת סיבה הידועה להבורא ב"ה, ולכן ביקש יעקב לישב בשלוה, הכוונה שהתפלל לה' שישב בשלוה, והשי"ת ברוב רחמיו עושה רצון יראיו וגלגל הדבר שיקפוץ עליו רוגזו של יוסף ועי"ז ירד למצרים בכבוד. וזה שאמר הקב"ה, לא דיין לצדיקים במה שמתוקן להם בעולם הבא, אלא בוודאי צריך אני לקבל בקשתם ותפלתם שמבקשים לישב בשלוה גם בעולם הזה.

(בת עין)

וישב יעקב (לו, א)

פירש"י, הפשתני הזה, נכנסו גמליו טעונים פשתן, הפחמי תמה, אנה יכנס כל הפשתן הזה, היה פיקח אחד משיב לו, ניצוץ אחד יוצא מהמפוח שלך ששורף את כולו, כך יעקב וכו', ולכאורה, הפחמי שואל "אנה יכנס הפשתן, והפיקח משיב כי יישרף, ותמוה הוא וכי זו תשובה ממין השאלה? אלא, הפשתן מרמוז על המון העם שלא זכו כלל לתורה, ואם כן עולה השאלה איך יזכו לשבת לעתיד לבוא בבית ה' ? על כך משיב הפיקח שאפילו אדם פשוט ביותר, אם רק יתלהב לעבוד את ה' יתברך בכל להט נפשוהרי שניצוץ קדושה זה ישרוף את כל הזוהמה, עד שיגיע למדרגה גבוהה ביותר.

(מרן ה"אביר יעקב" מסאדיגורה זי"ע)

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען (לו, א)

אמר מרן המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע, כידוע תכלית הבריאה שברא השי"ת את האדם בעולם היא כדי שיקיים וישמור מצוותיו ולעבדו עבודה תמה. כדכתיב "לעבדה ולשמרה" (בראשית ב, טו), 'לעבדה' הכוונה למצוות 'עשה', שיש לקיימן, ו'לשמרה' הכוונה למצוות 'לא תעשה', מהם צריך להזהר ולהשמר, והנה הצדיק אשר באמונתו יחיה והוא מאמין בה' ומקיים תורתו ומצוותיו, וזה אמר הכתוב "וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען", וישב הוא מלשון עכבה, דהיינו שהצדיק כל עוד תפקידו לשהות בעולם הזה-בארץ, אזי אפילו שהוא נמצא במציאות בעולם השפל הזה, בתוך הארציות והחומריות של

רצונך שימחה שמך מביניהם' וכו'". לכאורה המעייך בדברי חז"ל ימצא באופן ברור, שאלמלא באה דמות דיוקנו של יעקב לפני יוסף הצדיק, הוא לא היה עומד בניסיון, ורק זכות אביו עמדה לו שינצל. ועוד, בגמרא (יומא לה:) מבואר, שאם מגיע רשע לבי"ד של מעלה, שואלים אותו: "מפני מה לא עסקת בתורה?" אם אמר: "נאה הייתי וטרוד ביצרי הייתי", אומרים לו: "כלום נאה היית יותר מיוסף?" והשאלה נשאלת, מהי ההוכחה מיוסף? הרי מפורש מצינו בדברי חז"ל, שאפילו יוסף הצדיק, הקדוש והטהור, אחד מהשבטים הקדושים לא יכול היה לעמוד בניסיון אלמלא באה לפניו דמות דיוקנו של אביו! אם כן, כיצד ניתן לצפות שהרשע יעמוד בנסיון מבלי הסיוע המיוחד שהיה ליוסף? מבאר הרב 'מקדש הלוי' לפי דברי בעל 'דעת זקנים', שאשת פוטיפר ניסתה במשך שנה תמימה להכשיל את יוסף בעבירה. שנים עשר חודש יום אחר יום!", אלא שלא עלה מבוקשה בידה. עד לאותו היום בו כמעט ונכשל יוסף – אלא שנראתה לפניו דמות דיוקנו של אביו הקדוש. מעתה נוכל לומר, כי אומנם זכה יוסף הצדיק לסייעתא דשמיא מיוחדת כדי להינצל מהחטא, ואומנם נראתה לפניו דמות דיוקנו של אביו. אולם כל זה אירע לאחר שהוא עשה את שלו! לאחר שבמשך שנה תמימה! התגבר יוסף על יצרו בכוחות עצמו – הוא היה ראוי לאותה סייעתא דשמיא מיוחדת מעל לדרך הטבע. אותה סייעתא דשמיא נחלצה לעזרתו כאשר הגיע לנקודה בה לא היה יכול יותר לעמוד בנסיון בכוחות עצמו. עלינו לדעת, כי אם אנו נשתדל, ונמצא את כוחותינו עד תום – אין ספק בכך שמן השמים יסייעו לנו מלא חופניים, ויעזרו לנו מעל לדרך הטבע כאשר נגיע למצב של ניסיון אשר את המוטל עלינו, אזי ביום פקודה לא יהיה לנו להלין אלא על עצמנו, שכן האשמה כולה תהיה תלויה בנו, על אשר לא מנענו את עצמנו להגיע לידי ניסיון, ולא הבאנו את עצמנו למצב בו נהיה זכאים לסייעתא דשמיא שתסייע לנו להתמודד עם הניסיונות המשכימים לפתחנו.

(הרב אליהו חיים פנחס, פניני עין חמד)

ישא פרעה את ראשך (מיג) מדוע אצל שר המשקים כתוב ראשך בסגול, ואצל שר האופים כתוב (מ, ט) בשווא "בעוד שלושת ימים ישא פרעה את ראשך". אמרו חז"ל במסכת נידה (לא). שלושה שותפים באדם, הקב"ה, אביו ואמו. אצל שר המשקים שחלמו נפתר לטובה, כתוב ראשך בסגול, לרמוז שחלקם של שלושת השותפים עדיין קיימת, אבל שר האופים, ראשך, כיון שחסר את החלק של הקב"ה, ולכן תמות.

(מדשן ביתך)

"וישנאו אותו..." (לז, ד)

שאלו רב אחד כיצד יכול הוא לקרב את החופשיים ולאהוב אותם כשהם עוברים על כמה עבירות שבתורה? השיב: מוטב שאכשל באהבת חנינם מאשר בשנאת חנינם. משכיל אחד היה מבאי ביתו של בעל "ערוך השולחן", ר' יחיאל מיכל אפשטיין, ואף הוא היה מקרבן. שאלוהו: הייתכן שהוא מקרב יהודי שעובר על עבירות חמורות שבתורה הרי נאמר משנאיך ה' אשנא? השיב: ייתכן שעל פי דין מחויב

אחד עובר בחייו מגוון רחב של ייסורים וכאבים עד בלי די. ומה עושים? בוכים ומתלוננים ואף מתקשים להתמודד, ובצדק, ייסורים הם לא דבר של מה בכך, ובפרט אם אין להם משמעות. לכן אל לנו לשפוט אדם המקבל ייסורים באהבה, הוא לא טיפש, הוא פשוט מבין שלמעשה, בסך הכל מתקנים לו את "השן" והכאבים הם סיוע לגוף – מניעה של כאב גדול יותר בעתיד. וכמו שאדם כזה מרגיש בטוח כאשר הוא נמצא בידי הרופא, כך עלינו להרגיש שכל מה שעובר עלינו, זה רק לטובתנו המלאה. האם זה מוזר להודות לרופא שיניים אחרי טיפול?...

ויקנאו בו אחיו (לז, יא)

למה רק כעת קנאו בו, ואילו בחלום של אתמול בפסוק ח' לא נאמר ויקנאו בו אלא רק ששנאו אותו. י"ל, אומר האלשיך, שבתחילה זלזלו בחלומותיו וחשבו שזה מה שחושב ביום, אבל כעת כשראו שהוא חולם גם על השמש והירח שגם אבא ואמא שלו ישתחוו לו, כאן הם אמרו בוודאי הוא לא חשב ע"כ ביום ויש משהו בדבריו, אז כבר קנאו בו. והבור רק אין בו מים (לז, כד) ראובן רצה להציל את יוסף מיד אחיו השבטים הקדושים, והציע להשליך את יוסף לבור. שואל האור החיים הקדוש שאלה עצומה ומפורסמת, הרי לכאורה, ראובן הפיל את יוסף מן הפח אל הפחת, שהרי הבור היה מלא נחשים ועקרבים, וכמו שדרשו חכמים מהפסוק 'והבור ריק אין בו מים' שהוא היה ריק ממים, אבל היה מלא בנחשים ועקרבים, ואם כן איזה הצלה יש בזה? ומתרחץ שכל אדם הוא בעל בחירה, ולכן יכול להרוג ולהזיק אע"פ שלא נגזר כן מן השמים, מה שאין כן בעלי חיים אינם יכולים להזיק אם לא נגזר מהשמים. ולכן נאמר אצל ראובן 'ויצילהו מידם' – שהציל אותו מאחיו שהם בעלי בחירה, והכניסו לבור נחשים ועקרבים שאינם בעלי בחירה, כי ראובן הכיר בצדקותו של יוסף, וידע שהנחשים ועקרבים לא יפגעו בו. לעומת זאת השבטים שסברו שיוסף חטא, היו בטוחים שהוא יפגע על ידי הנחשים והעקרבים.

והנה אורחת ישמעאלים באה מגלעד וגמליהם נושאים נכאת וצרי ולוט (לז, כה)

וברש"י: 'למה פרסם הכתוב את משאם, להודיע מתן שכרן של צדיקים שאין דרכן של ערביים לשאת אלא נפט ועטרן שריחו רע, ולזה נזדמנו בשמים שלא יוזק מריח רע. ולכאורה קשה, וכי במצב שפל כזה – כשעומדים למכרו ולהרחיקו מבית אביו לדורות עולם, מבלי דעת מה יעלה בגורלו ברוחניות ובגשמיות היש אז איזה 'נפקא מינה' איזה ריח נודף סביבו אם ריח טוב או לאו, אלא, שאין הקב"ה מביא על האדם שום צער יותר מהנקצב עליו אפילו כמלא נימא, וכיון שריח רע לא נגזר עליו בנוסף לעצם המכירה, סיבבו מן השמים שישאו עמם ערביים 'נכאת צרי ולוט' – שלא כמנהגם. היודע עיקר זה, ישתנו חייו לטובה ולברכה, ביודעו שכל הצער אשר בא עליו מדוד בפלס ומידה, ולעולם לא יצטער אפילו כקליפת השום יותר מהמגיע לו לטובתו השלימה. (באר הפרשה)

ותתפשהו בבגדו לאמר (לט, יב)

מובא בגמרא (סוטה לו:): "באותה שעה באתה דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון, אמר לו: 'יוסף, עתידך אחיך שיכתבו על אבני אפוד ואתה ביניהם.

אני לשנאותו, אבל מה אעשה שאיני יכול לשנוא יהודי.

"וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום" (לז, ד)

"לא יכלו דברו לשלום" – מעיר רבי יהונתן אייבשיץ, שעיקר הצרה הייתה שלא יכלו לדבר אחד עם השני, ואילו נדברו ביניהם – לא מן הנמנע שהיו מוצאים דרך לשיכוך השנאה שאפיינה את היחסים שבין אחי יוסף. הוסיף, כי זו אבן-הנגף של כל מחלוקת, שאין איש נדבר עם רעהו ואין צד אחד מוכן לשמוע את הצד השני ולהבינו. ואם התמונה הייתה שונה – ניתן היה לפתור מחלוקות רבות הנובעות מקנאה ומשנאה – בטוב.

"וייסיפו עוד שנא אותו על חלומותיו ועל דבריו" (לז, ח)

צריך ביאור מהו 'ועל דבריו'? אילו דברים דיבר מלבד סיפור החלומות? ביאור הענין כי אמרו חז"ל על ענין החלומות (ברכות נה) 'אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: אין מראין לו לאדם אלא מהרהורי לבו, שנאמר (דניאל ב כט) 'אנת מלכא רעיונד על משכבך סליקו'. וכן אמר קהלת (ה, ב) "כי בא החלום ברוב עניין". וא"כ, אחי יוסף אכן האמינו לו שחלם חלומות אלו אלא שסברו שהם באו לו מהרהורי ושאילות לבו הקלוקלות למלך עליהם ועל אביהם, וכיון שראו בו דין מורד דנו אותו להריגה. ועפ"ז מובן גם ששנאו אותו 'על דבריו' היינו על הרהורי ליבו שגרמו לו לחלום.

"זכרתני" ... "והזכרתני" (מ, יד)

יהודי חסידי בוורשא פנה לרבו בשאלה: היות והוא סובל מחמצן בקיבתו, פקדו עליו הרופאים לאכול רק מאכלים קלים ותכופים לבישולם, הרשאי הוא אפוא לאכול פשטידה בשבת? ענה לו הרב - רשאי הנך לאכול ולא יזיק לך מאומה, שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא. שוב חזר האיש ושאל האמנם, רבי, לא יזיק לי? וציפה להבטחה נוספת. אמר לו הרב, לא, שוב אסור לך לאכול! הישנות שאלתך מוכיחה שאמונתך בכוחה של השבת רופפת היא, משום כך אסור לך לסמוך על זאת, אלא עליך למלא בדיוק אחרי הוראות הרופא. בזה מובן גם אצל יוסף, אלמלי הסתפק יוסף בבקשה אחת משר המשקים "כי אם זכרתני" לא היה בכך משום עוול, השתדלות שכזו לא הייתה מהווה סתירה לבטחונו, ואילו הוא שנה פעם נוספת "והזכרתני אל פרעה" פעמיים שטח את בקשתו לפני שר המשקים, בכך הייתה משום הגדשת הסאה לבעל בטחון כיוסף הצדיק, בכך הרי מתח על עצמו חשד שאף הבקשה הראשונה מנובעת הייתה מחוסר בטחון דק מן הדק לפי ערכו בבחינת "הקב"ה מדקדק עם סביביו כחוט השערה" ונענש בשתי שנים נוספות.

"ויחלום עוד חלום אחר" (לז, ט)

יש לשים לב לשינויים הדרמטיים שבין שני החלומות של יוסף. בחלום הראשון-רק האחים משתחוים לו, ואילו בחלום השני גם ההורים משתחוים [השמש והירח]. בחלום הראשון, יוסף אף מיוצג על ידי נמשל 'אלומה'-כלומר 'אלומות' שהם האחים משתחוים ל'אלומה' שהוא יוסף. ואילו בחלום השני, רק ההורים והאחים מיוצגים על ידי נמשל 'השמש והירח והכוכבים', ואילו יוסף מופיע כעצמו ללא נמשל

'משתחוים לוי' והביאור פשוט שני החלומות מייצגים שני השתחויות שהשתחו ליוסף, הפעם הראשונה כשהאחים באו לקנות אוכל-וכבר אנו מבינים מדוע ההורים לא מופיעים בחלום, מהטעם הפשוט שבשעת השתחויה זו הם לא היו ולא השתחו שכן רק האחים ירדו לשבור אוכל. אבל החלום השני מתייחס להשתחויה השנייה שהשתחו כאשר ירדו יעקב ובניו למצרים, שם גם השתחוה יעקב (ובלה שגדלתו כאמו, ראה ברש"י על הפסוק 'יהנה השמש והירח'). מעתה נבין גם את ההבדל השני, בפעם הראשונה השתחו האחים ליוסף, לא כי כבדוהו כמלך גדול אלא פשוט מאחר שהם רצו 'אוכל' ועליהם היה להשתחוות כדי לקבל את האוכל, יוסף היה מבחינתם 'אלומת תבואה'-אופציה לקבלת אוכל לכן החלום היה אלומות תבואה שמשתחוות לאלומות אחרות, לא כן בפעם השנייה, כשבאו יעקב ובניו למצרים, ההשתחויה הייתה ליוסף כמלך של כבוד, שם החלום היה 'משתחוים לוי' לא לאוכל שאני מייצג, אלא לאני עצמי, המלך.

"ואביו שמר את הדבר" (לז, יא)

כתב הרה"ח ר' דוד אשר זליג ארליך זצ"ל, נראה לעניות דעתי דה"א"ת" בא לרבות, שאף שיעקב אבינו עליו השלום אמר הבוא נבוא אני ואמך וגוי' והלא אמך כבר מתה, מכל מקום היה שומר ומצפה שכל החלום ממש יתקיים, ואף רחל תבא להשתחוות לו, וזה על פי מה דאיתא במדרש (בראשית רבה פד, י) היה יעקב אבינו סבור שתחיית המתים מגעת בימיו, אם כן שפיר תוכל לבא גם רחל ולהשתחוות לו. (דברי שאול להגרי"ש נתנון זצ"ל)

מעשה שהיה

"על הניסים... בימים ההם בזמן הזה"

שנה קשה הייתה זו לאחינו היהודים אשר בפולין. האווירה הייתה ספוגה קנאה ומשטמה. מדי פעם היו הנכרים עורכים פוגרומים ביהודים. באווירת האימה והפחד שאפפו את יהודי פולין, לא ההין איש מהם לצאת שלא לצורך לרחוב אף לאור היום, קל וחומר שלא בלילה. עם רדת החשיכה הסתגרו היהודים בבתיהם והגילו את הדלתות בבריחים ותרסיסים. ובאחד מלילות אלו - חל חג החנוכה. היה זה ערב פלישת הבולשביקים לפולין, הרבה דמעות ותחינות הרעיפו היהודים בלילה זה בהדליקים את נרות החנוכה. ידוע ידעו היטב כי סכנה חמורה. אורבת להם בשל הדלקת הנרות. לפי גזירת המלכות, אסור היה באיסור מוחלט להאיר את הבתים באור כל שהוא, משום כך הדליקו את הנרות שלא כדרכם - בתוך הבית, מאחורי התריסים המוגפים. לא כולם. יהודי אחד שם נפשו בכפו. נרות חנוכה ומצוות התורה יקרים היו לו מחייו. סיכן את עצמו, והדליק את הנרות כדרכו - על אדן החלון. משראו זאת הפולנים, העלילו עליו כי מאותת הוא איתות ריגול לאוייב שגייסותיו חונים מעבר לנהר. הובא היהודי בפני בית משפט צבאי. יום מעונן וגשום היה, אך על אף מזג האוויר הקר, נאספו המוני נוצרים בכיכר השוק, עד כי מלא היה בהמון אדם. עיני הכל נשואות היו אל השולחן הארוך סביבו ישבו הגנרלים, שרי הצבא ואישים רמי דרג. ההמונים

באיזה יום בשבוע יחול כ"ה בכסלו. בהתקרב ימי החנוכה, הזדמן לרבי לעבוד במחסן העצים של המחנה. הוא ניצל הזדמנות פז זו, שהתגלגלה לידי משמיים, ובסיועם של עוד כמה יהודים התקין בסתר מנורה של עץ. אולם כיצד ישיג שמן להדלקה? גם לזאת מצאו פתרון. מדי פעם היו מקבלים היהודים מרגרינה בקצבה. כל פירור של מרגרינה "רשעים ביד צדיקים" אמר ר' אלחנן ווסרמן זצ"ל, מובן מדוע רבים ביד מעטים זהו נס, אך מהו הנס ברשעים ביד צדיקים? אין כאן הרי כל חידוש ונס, הרי כך צריך להיות? והוא השיב: אלא, הרשע, לעולם חזק יותר מהצדיק, כי הוא משתמש בכלי מלחמה ללא הגבלה וללא כל רסן, הוא הורס ומשחית ללא כל בושה ורחם. ואילו הצדיק, מעשיו מחושבים ואינו נוהג באכזריות ואלימות מיותרת וייתכן שבמלחמה יגבר הרשע על הצדיק שזו היא הרי אומנותו... וראו זה פלא, דווקא הצדיקים ניצחו ב"מגרש הבית" של הרשעים... זהו אכן הנס של מסירת רשעים ביד צדיקים, כי זה הוא כמו מסירת גיבורים ביד חלשים... הוא סס חיים, תוספת נחוצה של אנרגיה לגוף התשוש. אך בימי החנוכה כל פירור של מרגרינה הוא סס חיים לנשמה, תוספת אדירה של אנרגיה לנפש היהודית, שכן ממנו אפשר להתיך מעט שמן להדלקת נר חנוכה... ואכן, יהודים רבים מן המחנה הפרישו במסירות נפש פירורי מרגרינה ושמרו אותם עבור הדלקת הנרות. ופתילות מאין? חיש קל נשלפו חוטים מבגדי המחנה הבלואים שעטפו את גופם, עבור התקנת הפתילות לשם מצוות הדלקת נרות חנוכה. בהגיע ליל ראשון של חנוכה, זכו היהודים במחנה להדליק את נרות החנוכה כמצוותם. הרבי זי"ע העלה את השלהבת ברטט קדושה... שמחה עצומה הציפה את הלבבות. מספר הרבי: "באחד הלילות הבאים אחזה אש הנרות בצריף כולו והתלקחה שריפה גדולה. מיד באו הרשעים לחקור ולדרוש מה היה שורש המאורע, ועל מעשה כזה להדליק אש במחנה היו ממיתים תיכף ומיד את האיש ההוא שהעז לעשותו. ואף על פי כן לא עזבונו חסדיו יתברך שמו וניצלנו מידיהם". והוסיף הרבי בהתרגשות גדולה: "אפילו אודה לה' כל ימי חיי, בימים וגם בלילות, לא אצא ידי חובתי להודות לאלוקים על שזכיתי אז תחת שלטון הרשעים לקיים את המצווה כראוי ולהדליק נר חנוכה כהלכתו, ולא זו בלבד אלא שיצאתי משם חי וקיים חרף הסכנה שריחפה אז על ראשי!".

(אוהב תורה)

לתרומות

טל' 0504147090

לעילוי נשמת

הגה"ק רבי יהודה זאב ליבוביץ זיע"א
בן הרה"ק רבי יחיאל צבי הי"ד
הרבנית מרת שרה גיטל שטרן ע"ה בת
הגה"ק רבי חיים משה מנדל זצוק"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

דחקו ודחפו זה את זה והשמיעו קריאת "בוז ליהודי המרגל, מוות ואבדון לכל היהודים! כולם מרגלים!!!" שוטרים וחיילים הצליפו במגלבים מעל לראשי ההמון, ופילסו דרך ליהודי שהובל כבול בשלשלאות ברזל. פניו היו שקטות ורגועות, והוא צעד עם מלווי אל הגרדום. על אף קריאות הזעם והגידוף שסביבו לא הועם ברק עיניו הזוהרות. מבתים רבים הציצו פנים של יהודים מבוהלים ומפוחדים, אך מה יכולים אומללים אלו לעשות למען בן עמם ההולך למות על קידוש ה'. היהודי הועמד ליד השולחן הארוך, ניתן אות והושלך הס בקהל, ואחד הפקידים קם על רגליו וקרא בקול נמרץ ממגילה ארוכה לאמר: "אתה נידון למוות בירייה. יסלח לך האלוקים על פשעך הגדול. בגדת במולדתך האהובה, שרצית למוסרה ביד אויב ע"י אורות האיתות שלך...". מיד העמידו את היהודי כשפניו אל הקיר. ההמון הצמא לדם רעש וגעש. פעמוני הכנסיה צלצלו בחוזקה, ולועי הרובים כוונו אל מול היהודי, הכל חיכו בנשימהעצורה לפקודה: "אש!". ואזנשמע קול שעטת סוסים דוהרים מרחוק. אלו הלכו וקרבו במהירות, המצביא העליון של המחוז הגיע וצעק במלוא גרונו: "הנה, הבאתי לכם עוד יהודים מעיירה אחרת". קני הרובים הורדו, הושלך הס. ואז פנה המצביא העליון אל שני היהודים שהביאו חייליו עמם ואמר: "הגידו יהודים, הדלקתם אמש נרות בחלונותיכם? כן, או לא?" "כן, אדוננו השר" ענו היהודים. "ומדוע?" הוסיף השר ושאל. "מנהג קודש הוא לנו בכל שנה ושנה, לזכר הניסים והנפלאות שעשה ה' אלוקיני לאבותינו, בימים ההם - בזמן הזה". "מתי היו ניסים אלו?" שאל המצביא הסקרן. "אדונינו השר, לפני יותר מאלפיים שנה...". "לא נכון, יהודים - לא ולא, אמר המצביא. לא לאבותיכם בלבד עשה ה' את הניסים הללו, אמש - עשה לנו נס גדול! מוקפים היינו אויבים בחשכת הלילה בסביבה זרה לנו, לא ידענו לאן ננוס וסכנה איומה נשקפה לנו. רק הודות לשביבי האור שנצנצו מחלונותיכם ניצלנו". היהודים שוחררו לאכזבת ההמון צמא הדם, ולשמחת יהודי העיירה, ולשרשרת ניסים שעשה לנו ה' בימי החנוכה - נוסף גם נס זה.

(מורשת אבות)

"ועל הנפלאות"

בשואה הנוראה חפצו צוררי ישראל לכלות את העם היהודי. אולם גם בחושך הנורא של גיא הצלמוות הגרמני, עלו ניצוצות של גבורה ומסירות נפש לקיום המצוות, האירו באור יקרות, והוכיחו את גבורתו וחוסנו הפנימי של עם ישראל, ששום צורר אינו יכול לו. וכך מספרים החסידים אודות ההדלקה של הרבי הקדוש מצאנו וחסידיו במחנה העבודה מיהרלדארף, חנוכה תש"ה: היהודים השבורים והרצוצים שם במחנה לא ידעו באיזה יום בשבוע יחול בדיוק יום ראשון של חנוכה. לוח שנה עברי לא היה בידם והם היו מנותקים מכל וכל. הלכו, אפוא, אל הרבי מצאנו זי"ע והוא התיישב מיד בצריפו עם גזיר פחם בידו האחת, ששימש לו במקום עיפרון, ועם קרעי נייר של שק מלט בידו השנייה, התחיל לרשום מספרים ולחשב חשבונות על פי הזיכרון עד שחישב בבירור